

Za gospodarje

Maribor, dne 11. septembra 1935.

Pozor pred svinjsko kugo!

Že lansko leto so se pritoževali kmetje na desnem bregu Drave in najbolj po mariborski okolici, da so jim poginjale svinje nenadoma in nekateri so bili celo ob zadnje svinjče. Lani so rekli, da je opravljala morilni posel rdečica.

Letos se zdravstvene razmere za svinjerejo niso izboljšale, da celo znatno poslabšale, ker že razsaja par mesecev svinjska kuga. Banovina je izdala lepe svote za nabavo cepiva in skrbi, da so živinozdravniki po okuženih krajih ter vaseh pridno na delu. Kaj pomaga vsakojako cepivo in vsa letanja živinozdravnikov, če se pa kmetje sami ne zavedajo, kako grozna šiba za njih gospodarstvo je baš svinjska kuga.

Po Dravskem polju in ob vzhodu Pohorja še nismo tako daleč, da bi imel vsak kmet moderni svinjski hlev, ampak so še povsod leseni svinjaki. Če se bo povzročitelj kuge enkrat zajedel v staro lesovje svinjakov, ga ne bo prignalo nobeno zdravilno sredstvo več!

Sresko načelstvo Maribor desni breg je že izdalo stroge odredbe za zatiranje kuge in je zaprlo več vasi po Dravskem polju za vsako prodajo in izvoz svinj. Ta korak je hvalevreden, vendar se držijo le malokateri prepovedi in navodil.

Po selih Dravskega polja krepnejo pri tem in onem svinje. Sosed že hitro naloži še na videz zdravo svinjsko blago in hajdi z njim v nedeljo v Ruše in št. Lovrenc na Pohorje, kjer ponuja in prodaja svinje na kakem dvorišču, ne da bi bil sejmski dan in brez vsakega tržnega nadzorstva. Nikakor se ne bomo smeli čuditi, če bodo začeli tožiti tudi po Pohorju, da jim mori svinje kuga.

Proti vsem predpisom vozijo na velikih tovornih avtomobilih iz Hrvaške svinje pred mariborsko klavnico, kjer jih kupujejo špeharji, koljejo in prodajo na mariborskem trgu. Nič lažje, ko

da se je na ta način zanesla svinjska kuga iz Hrvaške ravno na Dravsko polje, odkoder so špeharji. Za zdravstvene razmere med svinjami na Hrvaškem se še danes veliko ne zmenijo; a neizmereno pa škodujejo s svojo zanikernostjo našemu gospodarstvu, ker nam zanašajo med našo zdravo živo blago razne kužne bolezni.

Pod rajno Avstrijo je bila meja med Hrvaško in Štajersko bogznaj kolikokrat na leto strogo zaprta in to samo radi nevarnosti živinskega okuženja. Le s strogimi prepovedi so nekdanj omejevali, pobijali in iztrebljevali kužne bolezni.

Danes so nekdanje meje padle, a žalibog se tudi oblast premalo briga za to, da bi preprečevala prenos kužnih bolezni iz bratske Hrvaške potom živinske velétrgovine, ki je danes med Zagorci na višku, a brez pravega živinozdravniškega nadzorstva in strogosti.

Zalibog se je svinjska kuga po Dravskem polju do pod Pohorje tako razcimila, da si bosta morala krepko seči v roko oblast in vsi lastniki svinj, sicer bodo prihodnje leto prisiljeni v danes okuženih krajih na drag uvoz svinj za pleme, mesa in zabele.

Je še čas in z združenimi močmi na delo!

*

Se o našem sadjarstvu.

Ko sem leta 1897 praktical sadjerejo v Gracu v eni največjih drevesnic, sem imel priložnost opazovati, da imajo tam skoro pri vsaki hiši v viliškem okolišu krasen nasad pritličnega drevja vseh vrst. Vsi nasadi so bili negovani in pravilno obrezani, da je bilo užitek jih pogledati. Zanimivo je bilo, kar še nisem nikjer opazil, da pokrijejo tam marelice ob cvetu z žakljevino, da ne pozebejo. Ostanje pokrite tako dolgo, da ni več nevarnosti mraza. Imajo pa tam tudi uspehe, kukršnih še do sedaj nisem nikjer opazil pri pritlikavcih. Poglejmo si

danes Maribor. Nasadov dosti, tudi lepih, ali kakšni so uspehi? Bore slabi! Če pogledaš nasade pri nekaterih hišah ter vilah, opaziš takoj, da teh nasadov ni obrezal vrtnar-sadjar, ampak vrtnar za okrasno grmovje. Obrezana so namreč vsa drevesa, kakor žive meje, ne pa kot sadno drevje.

Tudi najbolj primitivna kot glavna pravila za obrezovanje sadnega drevja, katerih smo se morali nekdam v vinarški šoli temeljito priučiti, niso upoštevana. To je:

1. Vsako drevo imej samo en vrh ali vodilni pogenek;

2. nikdar se ne smeta dve veji križati;

3. nobena veja ne sme rasti proti sredini;

4. nikdar ne pustiti rasti dveh vej paralelno (vzporedno).

Če se ravnaš po teh pravilih, boš imel lepa in pravilno obrezana drevesa. Tako negovana drevesa bodo rodovitna in prinesla lep in snažen sad, kar je za prodajo velike važnosti. Drevo mora imeti dovolj svetlobe in moči. Z vejami preobloženo drevo ali s pregosto krono ne bo prineslo nikdar lepih jabolk za prodajo.

Sadje, posebno jabolka, postaja vedno važnejši činitelj našega izvoza in gospodarstva. Uživanje sadja kot živilo v kakršnikoli obliki se v današnjih razmerah vedno bolj razširja po vsem svetu. Malo pa je krajev, ki so za sadjerejo tako prikladni, kakor bivša Sp. Štajerska. Kar tiče okusa jabolk, se lahko kosamo z vsem svetom.

Treba bo začeti z intenzivnim delom, da se zboljša kvaliteta in s tem pridobimo stalne kupce in ugled. Na trg naj pride samo lepo zbrano in trgano sadje, vse drugo pustimo vstran, to naj bo naše načelo. Ravnajmo se po izjavi, ki jo je dal meseca avgusta lanskega leta (21. avgusta 1934 »Slovenec«) slovití danski trgovec in sadjar, ki poseča vedno naše kraje, to je g. Mathusen. Izjava se glasi: Letos 1934 imamo na Holandskem izborna sadna letina ter bomo lahko krili sami domače potrebe in še bo preostalo jabolka za izvoz. Naša jabolka gojimo na najmodernejši način, ki smo ga povzeli po Američanih. Kot v Kaliforniji, so tudi pri nas jabolčne farme, kjer se gojijo

jabolka skrbneje, ko pri vas vinska trta. Vedno se okopavajo, 5—6krat letno škropijo z različnimi zaščitnimi sredstvi. Posledica je, da pridelamo sadje z najlepšo zunanostjo, ki ga tudi izborno spravljamo, sortiramo po velikosti in teži, tako da ve vsak kupec, ki naroči zaboje jabolk te in te številke, koliko bodo zaboji tehtali. Edino to manjka našim jabolkam: vaša zemlja in klima, radi tega se z vašimi štajerskimi glede okusa ne moremo kosati. Če bi vi imeli naše sadovnjake (holandske), če bi vzgajali sadje z našo pridnostjo ter spravljali sadje z našo skrbnostjo, potem pa nimate glede jabolk konkurenta na svetu.»

Ta izjava je za nas tako važna, da bi jo moral znati in upoštevati vsak umen sadjar.

F. Grm.

*

Hmeljarji, pozor!

Veliko dela in truda, skrbi in stroškov zahteva kultura hmelja; toda največja skrb se začne, ko pride na vrsto prodaja hmelja. Znano je, da cela Sav. dolina nervozno zadrhti, ko se začnejo po cestah pomikati vozovi, naloženi s hmeljskimi balami. A letos je prišla in napadla prodajalce hmelja tolika razdraženost, da je pri nakupovalnih prostorih v Žalcu morala poseči vmes žandarmerija in pomiriti ponudnike. Kdor pozna današnje gospodarske razmere ali bolj razločno povedano: kdor je videl, v kakšni nepopisni stiski je dandanes vsak poljedelec, zlasti pa še v Savinjski dolini, se ne bo čudil razburljivim prizorom, ki se odigravajo pred hišami nakupovalcev. Vsak siromak bi si rad pomagal v svoji grozni stiski! Naj si mi kot očividcu takih prizorov dovoli ta-le beseda. Hudo nam je, to je res, a glave ne smemo nikoli zgubiti. Letošnji hmelj bode brez dvoma dosegel višje cene od dosedanjih, če ne bomo mi hmeljarji sami tako nespametni, pa tiščali cene navzdol a tem, da nekateri ponujajo svoje blago za vsako ceno! Saj Jud ne bo tako za bit, da bi plačal hmelj po 30 Din, če ga lahko dobi po 10 Din. Ljudje božji, pamet, pamet! Premagajte samega sebe, svojo razdraženost, nepremišljenost, ne misli samo na sebe in na svoj žep, pomisli, da tvoj sosed tudi mora in hoče

živetji, premagaj najprej samega sebe, pa boš premagal tudi vse svoje sovražnike! Človek je sam sebi največji sovražnik, če se ne zna brzditi! Kdor zaničuje se sam, bo podlaga tujčevi — judovski — peti!

Ljudski pravnik.

Plačilo dovodnih stroškov za elektriko. Gaz. — Dali ste napraviti električno luč. Z elektrarno ste se dogovorili, da bo na svoje stroške napravila do zadnjega droga. Sedaj pa zahteva elektrarna od Vas, da plačate od štirih drogov. Vprašate, kaj Vam je napraviti. — Držite se sklenjenega dogovora. Ni Vam treba plačati, ako imate zanesljive priče, kako je bil napravljen dogovor, ali ako imate napravljen dogovor pismeno. Če ne bo elektrarna prišla do denarja, Vas bode morala tožiti. Na sodišču pa boste povedali in morali dokazati, kako ste se dogovorili z elektrarno. Ako bo sodišče smatralo, da ste dokazali zatrjevani dogovor, bo elektrarna izgubila tožbo in Vam bo morala povrniti pravdne stroške. Poskusite zlepa dopovedati elektrarno, kako ste se dogovorili. Paziti pa morate pri teh razgovorih na to, da ne bo izgledalo, kakor da ste elektrarno prišli vrosit za uslugo, naj sama plača stroške drogov, marveč jo le opozorite na njeno dolžnost. Ako bi Vam pa ne hotela dati toka, jo boste pa prisili k temu. V tem slučaju se obrnite na domače sodišče, kjer Vam bodo povedali, kako se morate ravnati.

Razširitev javne ceste. Ptž. — Lansko leto so Vas pozvali obenem z drugimi občestnimi lastniki na občino in tam rekli, da bodo malo razširili občinsko cesto, na kar ste vi vsi pristali. Letos so Vas pa zopet poklicali na občino in Vam povedali, da so svoj prvotni načrt spremenili tako, da ne bodo razširili prvotne občinske ceste, marveč da bodo napravili novo pot čez travnike, pri čemer boste zelo občutno oškodovani. Vi in še štiri drugi posestniki. Staro občinsko cesto, glede katere ste dali dovoljenje za razširitev, so že razširili, sedaj jo pa hočejo opustiti. Ako pristanete na novo projektirano cesto preko svojih travnikov, Vam obljubljajo staro cesto in zahtevajo od Vas, da podpišete toza-

devno izjavo, s katero se prostovoljno odrekate travniškemu svetu, preko katerega bi šla nova pot. Ako tega ne podpišete, Vam grozijo, da bodo enostavno razlastili in da v tem slučaju tudi ne boste dobili stare ceste. Vprašate, kako se morate ravnati, da boste svoje interese najpravičneje branili. — Po zakonu o samoupravnih cestah, kamor spadajo tudi občinske ceste, se sme vsaka nepremičnina zaseči začasno ali stalno tako za neposredno, kakor tudi za posredno potrebo samoupravne ceste. To se pravi, da se more zasebnike razlastiti. Za tako razlastitev pa je potrebno posebno postopanje, v katerem se določijo vrednost odstopljenega sveta. Čudno se nam zdi, kako je mogla občina postopati tako neprevidno, da je lansko leto imela najprej stroške z razširitvijo ceste, zdaj pa zopet hoče kar naenkrat imeti nove stroške z napravo nove ceste. Pri morebitnem komisijskem ogledu ugovarjajte takemu postopanju občine. Ne podpišite nobene izjave, kakršno zahtevajo od Vas! Če je stališče občinske uprave pravilno, potem Vam ni treba z ničemer groziti in ničesar zahtevati od Vas. Občina naj se posluži svojih zakonitih pravic. Smatramo, da je povsem nepotrebno, da Vas občina znova razburja. Več Vam ne moremo povedati, ker ne poznamo natančneje celotnega stanja stvari.

Tožba na izročitev voza. Kasvj. — Ko je bile pravnomočno razsojeno, da je sosedov voz Vaša lastnina, je prišel kasneje neko jutro s tem sosedom neki tretji sosed, na kar sta oba v Vaši odsotnosti odpeljala Vam pravnomočno prisojeni voz. Vprašate, če zadostuje, da tožite samo tega tretjega soseda za voz. — Po našem mnenju je najboljšje, ako na uradni dan stopite na domače sresko sodišče in tam razložite celotni položaj ter vložite zoper oba kazensko ovadbo radi izvršene tatvine voza. Ta tretji sosed je moral prav dobro vedeti in se zavedati, da postopanje prvega soseda in tudi njegovo postopanje ni pošteno, ker je prišel po voz k Vam, in to celo še v zgodnjih jutranjih urah, ko so pri Vas še spali. V tem kazenskem postopanju boste zahtevali vrnitev voza, ki Vam ga bo sodišče tudi prisodilo. Razen tega pa lahko tožite tega tretjega soseda na iz-

ročitev voza pri civilnem sodniku. Zadržuje, da tožite tega tretjega sosedu, ker ima on Vaš voz. Tako tožbo pa morete tudi napraviti na domačem sreskem sodišču. Z vložitvijo tožbe in ovadbe ne odlašajte!

Plačevanje preživnine. Kjr. — Preživljate 13letnega vnuka, čigar oče je bil že leta 1930 obsojen, da mora plačati 100 D mesečne preživnine. Iz vprašanja dobro ne razumemo, kdo je podedoval posestvo vredno 250.000 Din. Zdi se nam, da je tako posestvo podedoval ta nezakonski oče, ki je nato položil vse dospеле preživninske zneske pri domačem sodišču. Sodišče Vam na Vašo zahtevo ni hotelo izročiti doslej dospelih preživninskih obrokov, marveč je denar naložilo pri drž. hipotekarni banki. To svoje postopanje je utemeljilo s tem, da Vam zato ne gre preživnina, ker je vnuk pri Vas pasel in delal. Vprašate, če je stališče sodišča pravilno. — Če ste 13 let preživljali svojega nezakonskega vnuka, gotovo stališče sodišča ne bo pravilno. Ako je bil oče vnuka pravnomočno obsojen na plačilo mesečne preživnine v znesku 100 D in ni te svoje obveznosti točno in v redu izpolnjeval, tedaj ima varuh pravico, da zaostale preživninske obroke izterja od očeta z izvršbo. V Vašem slučaju pa je nezakonski oče že položil denar, samo sodišče noče Vam izročiti doslej dospelih obrokov. Ne vemo, ali je sodišče v tem oziru izdalo sklep in ga Vam vročilo. Če je sodišče s sklepom odločilo, da Vam ne gre denar, in se niste pravočasno pritožili na nadrejeno okrožno sodišče, potem si ne boste mogli več pomagati. Ako pa sodišče ni izdalo nobenega sklepa, potem stopite še enkrat na sresko sodišče in predlagajte, naj se Vam izplačajo zneski, ki jih je moral plačati nezakonski oče na račun dospelih mesečnih preživninskih obrokov za čas, dokler ste Vi preživljali otroka. Ako sodišče Vam ne bo izročilo denarja, oziroma ako bo izdalo sklep, da se Vam denar ne izroči, vložite pritožbo (rekurz) na okrožno sodišče.

Razna obvestila.

Praktični čebelar. Napisal je to knjigo vsem bralcem dobro znani čebelarški strokovnjak fr. Donat Jug z Brezij na

Gorenjskem, kjer vodi samo odlično samostansko čebelarstvo. S toplo ljubeznijo do čebelic v lagodno pripovedovalnem slogu pisana knjiga more tudi nečebelarja ogreti za to lepo panogo domačega gospodarstva. Knjiga podaja najprej kratko zgodovino čebelarstva in njegov razvoj v naših krajih, ki so dali slavnega čebelarja Antona Janšo, čigar 200letnici rojstva je knjiga posvečena. V štirih delih razpravlja nato pisatelj o umnem čebelarstvu. Priročniku daje posebno vrednost 140 večinoma izvirnih slik, ki ponazorjujejo na finem papirju tiskano besedilo. Cena knjige je zelo nizka. Skoro 300 strani obsežni priročnik se dobi vezan v platno za 50 Din, broširan za 40 Din, s poštnino vred 5 Din več. v knjigarnah Tiskarne sv. Cirila.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg dne 7. septembra so pripeljali 26 komadov zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 9—10 Din, slanina 11—12. Kmetje so pripeljali 8 voz sena po 45—55, 2 otave 45—48, 20 voz krompirja 0.75—1, 2 čebule 2. česen 4—6, zelje 1.50—2.50. Jabolke 3—4, hruške 3—5, slive 2—3, črnice 2—2.50, breskve 8—16, maline 4, grozdje 4—8, luščeni orehi 28. Na trgu je bilo 12 vreč pšenice 1.50, 6 rži 1.25, 10 ječmena 1, 12 koruze 1.25, 14 ovsa 0.75—1, 8 prosa 1.75, 7 ajde 1.25, 14 fižola 1.50—2. Smetana 6—8, mleko 1.50—1.75, surovo maslo 18—24, čajno maslo 26—28. Prinesli so 38 kokoši 15—20, 2223 piščancev 15—46, 36 gosi 25—30, 14 puranov 25—30, 48 rac 10—12, 38 domačih zajcev 5—25 Din.

Mariborski svinjski sejem 5. 9. 1935. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 137 svinj. Cene so bile naslednje: mladi prašiči 5—6 tednov stari komad 40—60 Din, 7—9 tednov 70—80 Din, 3—4 mesece 120—150 Din, 5—7 mesecev 200—250 Din, 8—10 mesecev 300—350 Din, 1 leto stari 450—460 Din, 1 kg žive teže 4—5 Din, 1 kg mrtve teže 7.50—9.50 Din. Prodanih je bilo 40 komadov.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste kg 8—10 Din, II. vrste 6—8; meso od bikov, krav, telic 4—6; telečje meso I. vrste 8—10, II. vrste 4—6 Din; sveže svinjsko meso 8—14 Din kg.